

ANKARA ÜNİVERSİTESİ FEN FAKÜLTESİ ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ BÖLÜMÜNÜN TARİHÇESİ

Prof. Dr. Nadir DOĞAN

A.Ü.F.F. Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölüm Başkanı

Bugünkü adıyla Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü 17.9.1943 tarihinde 4492 sayılı Kanunla kurulan Fen Fakültesinde Matematik Bölümünün yan dalı olarak, öğretmen olacak gençlere Astronomi bilgisi vermek ve Astronomi alanında bilimsel araştırmalar yapmak maksadıyla, Astronomi Enstitüsü adı altında Gazi Eğitim Enstitüsü ana binasında 1944 yılından itibaren Prof. Dr. Okyay Kabakçioğlu yönetiminde 4 yıllık Matematik-Astronomi ikili bilim dalında öğretime başlamış, 1950-51 öğretim yılında inşası tamamlanan Fen Fakültesi binasına taşınmıştır. Prof. Dr. Okyay Kabakçioğlu'nun Astronomi Enstitüsünden ayrılmasıyla kapanma durumuna gelen Enstitünün faaliyetlerine devamını sağlamak maksadıyla 1954 yılında Hollanda'lı Profesör Dr. E.A. Kreiken'le sözleşme yapılmıştır. Adı geçen Profesör 1964 de ölünceye kadar Astronomi Enstitüsünü idari ve bilimsel yönden yöneterek gelişmesini sağlamıştır.

Ankara'da Gözlemsel Astronomiyi başlatmak amacıyla 1958 yılında bir üniversite rasathanesi kurulması kararlaştırılmış, bunun için de Tandoğan meydanından 15 km uzaklıkta ve Ankara'nın güney-batısında bulunan Ahlatlıbel mevkiinde bir yer seçilmiştir. O zamanın maliyeti ile bir milyon lira civarında bir masrafla bir merkez binası ve üç rasat binası yaptırılarak, 1963 yılında Prof. Dr. E.A. Kreiken tarafından tertiplenen Uluslararası bir sempozyumla hizmete açılmıştır.

Ahlatlıbel Rasathanesi olarak bilinen araştırma merkezinde hizmete konulan ilk aletler bir radyo teleskop, bir Zeiss Coude teleskop, bir Hilger Watt mikrofotometre, bir iris fotometredir. Daha sonra 1974 yılında satın alınıp 1975 yılında hizmete konulan 30 cm lik Maksutov Teleskop ve ona bağlı fotoelektrik fotometri sistemi mevcuttur.

Bugün Rasathanede 1968 yılındanberi güneş leke gözlemleri ve 1976 dan beri de değişen yıldız gözlemleri sürdürülmektedir. Bu alanda Belçika (Sunspot Index Data Center, Brussels), Amerika Oklahoma Üniversitesi ve İtalya Trieste rasathanesi ile işbirliği yapılmaktadır.

Rasathanedeki çalışmaların daha rasyonel bir biçimde sürdürülebilmesini sağlamak maksadıyla, Rasathane arazisi içine 6 adet lojman inşası kararlaştırılmış ve yapımına geçilmiştir.

Öte yandan, Astronomi Enstitüsünün adı 1965 yılında Astronomi Kürsüsü, 1974 te de Astronomi Bölümü olarak değiştirilmiştir. 1976 yılında çıkarılan yeni bir yönetmelikle, o zamana kadar yandal olarak öğretimi sürdüren bölüm, anadal olarak öğretime başlamıştır. Son olarak YÖK'ün faaliyete geçmesinden itibaren Genel Astronomi ve Astrofizik anabilim dallarından oluşan bölümün adı 'Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü' olarak değiştirilmiştir.

Astronomi Enstitüsünde başlangıçta, gerekli astronomi derslerinden oluşan sertifika sistemi uygulanmış, 1965 de yapılan yönetmelik değişikliği ile Fakültenin tüm bölümlerinde olduğu gibi kredi sistemine geçilmiştir.

Bugün Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümünde lisans dersleri yanında lisans üstü (yüksek lisans ve doktora) dersleri de verilerek öğretim elemanı yetiştirilmesine çalışılmaktadır. Lisans seviyesinde toplam 130 kredilik (161 saat) ders okutulmaktadır. Bugün Bölümde, 3 profesör, 3 doçent, 1 yardımcı doçent bir doktoralı araştırma görevlisi hizmet vermektedir. Bölümün halen öğrenci sayısı 250 civarındadır. Bugüne kadar 250 den fazla öğrenci mezun olmuş, 6 adet yüksek lisans çalışması ile 10 adet doktora yaptırılmış ve 10 adet doçentlik çalışması yapılmıştır. Altı adet ders kitabı ile birlikte 116 adet yayın yapılmış, 53 adedi yurt dışında çeşitli dergilerde yayınlanmıştır.

1964 den sonra, Prof. Dr. E.A. Kreiken'in ölümüyle Astronomi Enstitüsü bir süre Matematik Profesörü Dr. Saffet Süray tarafından yönetilmiş, 1965 den itibaren bir yıl süre ile de Prof. Dr. W. Gleissberg tarafından yönetilmiştir. Daha sonra sık sık yönetici değişikliği olmuş :

1966-67	arası	Doç. Dr. A. Nihat Eskiöglü
1967-68	"	Prof. Dr. Numan Zengin
1968-70	"	Prof. Dr. Saffet Süray
1970-71	"	Doç. Dr. Nadir Doğan
1975-76	"	Doç. Dr. Zeki Tüfekçioğlu
1976-79	"	Prof. Dr. Nadir Doğan
1979-81	"	Prof. Dr. Zeki Tüfekçioğlu
1982-	"	Prof. Dr. Nadir Doğan

Halen Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü Prof. Dr. Nadir Doğan yönetiminde öğretime devam etmektedir.

Çizelge - 1

Kuruluşundan Bugüne Astronomi Bölümü Öğretim Üyeleri

Sıra	Adı-Soyadı	Görev yaptığı yıllar
1	Prof. Dr. T. Okyay Kabakçioğlu	1944-1952
2	Prof. Dr. Dilhan Ege	1947-1960
3	Doç. Dr. Bedri Süer	1951-1961
4	Prof. Dr. Abdullah Kızılurmak	1954-1962
5	Prof. Dr. E.A. Kreiken	1954-1964
6	Dr. Rümeyza Kızılurmak	1957-1962
7	Prof. Dr. A. Nihat Eskiöglü	1957-1967
8	Prof. Dr. Nadir Doğan	1961- Devam
9	Prof. Dr. W. Gleissberg	1965-1966
10	Prof. Dr. Zeki Tüfekçioğlu	1965- Devam
11	Prof. Dr. Cemal Aydın	1966- Devam
12	Doç. Dr. Zeki Aslan	1972- Devam
13	Doç. Dr. Semanur Engin	1966- Devam
14	Doç. Dr. Nihal Yılmaz	1962- Devam
15	Öğr. Gör. Güner Omay	1965-1974
16	Prof. Dr. Hülmî Hacısalihioğlu	1963-1964
17	Yar. Doç. Dr. Ethem Derman	1979- Devam
18	Araş. Gör. Dr. Abdurrahman Aşır	1974- Devam
19	Asis. Mehmet Gören	1977-1980